

Afganistan Bilim Merkezleri Projesi Sunuş Raporu

(Bilim Kabil, Bilim Herat, Bilim Mazar-ı Şerif)

Bu rapor, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilgili kurumlarına ve Afganistan'daki diplomatik temsilciliklerine sunulmak üzere, Türkiye merkezli **T3 Vakfı Bilim Merkezleri** modelinin Afganistan'a taşınmasını hedefleyen stratejik bir eğitim ve kalkınma girişimini kapsamaktadır. Proje, Türkiye'nin teknoloji alanındaki birikimini ve vizyonunu, Afganistan'ın genç ve dinamik nüfusuyla buluşturmayı amaçlamaktadır.

Giriş ve Proje Özeti

Afganistan Bilim Merkezleri Projesi; **Bilim Kabil, Bilim Herat ve Bilim Mazar-ı Şerif** adlarıyla, ülkedeki ortaokul ve lise çağındaki (10-16 yaş) gençlere yönelik teknoloji eğitimleri sunmayı hedeflemektedir. Projenin temel felsefesi, Türkiye'nin son yıllarda büyük bir başarıyla uyguladığı ve Azerbaycan'daki "**Bilim Bakü**" ve "**Bilim Quba**" merkezlerinde de örneği görülen **T3 Vakfı'nın Deneyap Teknoloji Atölyeleri** modelini esas almaktır. Bu model, gençlerin sadece teorik bilgi edinmelerini değil, aynı zamanda uygulamalı projeler geliştirerek kritik düşünme ve problem çözme becerilerini artırmayı amaçlamaktadır. Eğitimin ana eksenini; **Yazılım Geliştirme (Python, Web), Yapay Zeka ve Makine Öğrenmesi, Siber Güvenlik ve Etik Hacking, Robotik ve Otomasyon, Havacılık ve Uzay Teknolojileri ile Drone (İHA) Teknolojileri** gibi geleceğin mesleklerini şekillendirecek alanlar oluşturmaktadır. Bu girişim, Afganistan'ın sosyal ve ekonomik kalkınmasına doğrudan katkı sağlama vizyonu ile hayata geçirilmektedir.

Projenin Yapısal Temelleri ve Kurumsal Destek

Bu stratejik proje, güçlü ve yerleşmiş bir liderlik yapısıyla ilerlemektedir. Projenin liderliği, Türkiye'de eğitim görmüş, bizzat **Deneyap eğitmeni** ve **Teknofest kulüp sorumlusu** olarak tecrübe kazanmış, bilgisayar mühendisliği okuyan/okumuş **Fazıl Ahmed Azizi** ve Aynı sınıfta olup Maarif Lisesi mezunu Proje Koordinatörü **Maysam Wazin** gibi Afganistanlı gençlerin omuzlarındadır. Bu ekip, Türkiye'deki teknoloji ekosistemine tam hakimiyetleri yanı sıra, Afganistan'da yerel dil, kültür, network bağlar ve mevcut yönetimle çalışma konusunda derin bir anlayışa sahiptir. Bu yerel güç, projenin sürdürülebilirliği ve kabul edilebilirliği açısından hayati önem taşımaktadır.

Kurumsal destek açısından projenin en sağlam ayağını **Türkiye Cumhuriyeti'nin diplomatik ve kalkınma kurumları** oluşturmaktadır. **Türkiye Büyükelçiliği Afganistan**, projeye diplomatik destek ve koordinasyon onayı vermiş durumdadır. **TİKA**, projenin lojistik ve altyapı desteği süreçlerini başlatmış, ilk merkezlerin kurulumu için zemin

hazırlamaktadır. Model sağlayıcı olarak ise **T3 Vakfı (Selçuk Bayraktar)** ile ana eğitim modeli ve müfredat desteği konusunda görüşmeler yoğun bir şekilde devam etmektedir. Ayrıca, **Türkiye Maarif Vakfı** potansiyel eğitim ortağı olarak değerlendirilmektedir. Bu paydaşlar arası işbirliği, projenin hızla Kabil'de pilot uygulamaya geçirilmesini mümkün kılmaktadır.

Stratejik Hedefler ve Etki Alanları

Afganistan Bilim Merkezleri Projesi, sadece bir eğitim programı değil, aynı zamanda **Türkiye Cumhuriyeti'nin stratejik dış politikasının** ve teknoloji diplomasisinin önemli bir aracıdır.

Türkiye İçin Stratejik Değer:

Bu proje, **T3 Vakfı Bilim Merkezleri modelinin ilk İslam coğrafyası genişlemesi** olması açısından tarihi bir adımdır. Türkiye'nin teknoloji alanındaki başarıları (BAYKAR, ASELSAN, TOGG gibi ulusal markalar) ve vizyonu, eğitim yoluyla doğrudan Afganistan gençliğine aktarılmaktadır. Bu, Türkiye'nin "**soft power**" gücünü ve teknoloji diplomasisini pekiştirmekte, **Taliban yönetimi altındaki Afganistan'da pozitif Türkiye algısını** güçlendirmektedir. Uzun vadede amaç, Türkiye'deki ileri teknoloji ekosistemine bağlılığı yüksek, yetkin teknik kadroların yetiştirilmesidir.

Afganistan İçin Dönüştürücü Etki:

Afganistan için bu merkezler, gençlere modern ve uluslararası standartlarda teknoloji eğitimi fırsatı sunmaktadır. Bu eğitim, **inovasyon ve girişimcilik kültürünün** filizlenmesine olanak tanıyacak, gençleri geleneksel kariyer yollarından farklı olarak geleceğin teknolojilerine yönlendirecektir. Alınan uluslararası standartlarda sertifikasyonlar, gençlerin hem yerel hem de küresel işgücü piyasasında rekabet gücünü artırarak ülkenin **sosyal ve ekonomik kalkınmasına** doğrudan katkı sağlayacaktır. Proje, gençlerin umutsuzluğa kapılmasını engelleyen, motive edici ve yapıcı bir sosyal yatırım olarak da değerlendirilmelidir.

Uygulama Planı ve Gelecek Vizyonu

Proje, öncelikli olarak **Kabil**'de (Başkent ve stratejik merkez) bir pilot uygulama ile başlayacaktır. Pilot merkezin başarısının ardından model, sırasıyla **Bilim Herat** (İran sınırı, ticaret merkezi) ve **Bilim Mazar-ı Şerif** (Kuzey bölgenin kalbi) merkezleriyle genişleyecektir. Bu üç şehir, coğrafi ve stratejik önceliklere göre belirlenmiştir.

Mevcut aşamada, Türkiye Büyükelçiliği ve TİKA desteği tam olarak alınmış, T3 Vakfı ile görüşmeler ileri seviyede devam etmektedir. Proje ekibinin Deneyap ve Teknofest

tecrübesiyle operasyonel olarak hazır olması, pilot uygulamanın hızlıca başlatılması için en büyük avantajdır.

Projenin **uzun vadeli vizyonu** ise, başarılı pilot uygulama sonrası Bilim Merkezleri modelinin sadece Afganistan'ın diğer şehirlerine değil, aynı zamanda **Pakistan** ve **Orta Asya** gibi Türk dünyasının ve İslam coğrafyasının farklı bölgelerine yayılmasıdır. Bu vizyon, "**Bilim Merkezleri**" markasının Türkiye merkezli küresel bir teknoloji eğitimi ağına dönüşmesini hedeflemektedir. Bu yayılım, Türkiye'nin sadece bölgesel değil, aynı zamanda küresel düzeyde teknoloji ve eğitim alanında etkin bir aktör haline gelme hedefini destekleyecektir.

Sonuç ve Değerlendirme

Afganistan Bilim Merkezleri Projesi, Türkiye'nin en başarılı gençlik ve teknoloji programlarından birini, en zorlu ve en çok ihtiyaç duyulan coğrafyalardan birine taşıyan, yüksek potansiyelli, düşük riskli bir **insani ve stratejik yatırım** projesidir. Projenin yerel liderliği, kurumsal sağlamlığı ve net eğitim vizyonu, başarısı için güçlü bir zemin hazırlamaktadır. Bu girişimin hayata geçirilmesi, Türkiye'nin bölgedeki imajını ve etkisini kalıcı olarak güçlendirirken, Afganistan gençliğine de teknoloji çağının sunduğu fırsatlara erişim imkanı sağlayacaktır. İlgili kurumlarımızın, özellikle **T3 Vakfı** ile müfredat anlaşmasının tamamlanması ve **TİKA** koordinasyonunda pilot merkez kurulumunun hızlandırılması konularına öncelik vermesi, projenin beklenen etkiyi en kısa sürede göstermesi açısından kritik öneme sahiptir.